

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului :		Prețul inserțiilor :	Corespondințele sînt a se adresa redacțiunii „FÓIA DIECESANĂ“; cîră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.
Pentru Austro-Ungaria pe an . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicațiuni oficiose, concurse, edite etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin pînă la 150 cuvinte 3 fl., pînă la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	
„ „ pe $\frac{1}{2}$ an . . .	2 „ 50 „		
„ România și străinătate pe an . . .	14 franci		
„ „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an . . .	7 „		

PARTEA OFICIOASĂ.

Nr. 1946. E, 1890.

Publicațiune officioasă.

Neputîndu-se esarenda pe calea ofertelor sesiunile parohiale mai jos însemnate, pentru esarendarea lor pe trei ani economici, 1890/1., 1891/2. și 1892/3. prin aceasta se publică licitațiune:

1. În *Chevereșul-Mare* sesiunea parohială sequestrată a preotului Aurelie Petcu, constatătoare din 30. de jugere.

Prețul de eschiamare 360 fl. pe un an.

Terminul de licitațiune 29. Iulie (10. August) dup' amezii la 4 oare.

2. În *Cebza* 15. jugere de pămînt sequestrate din sesiunea preotului funcționatoriu.

Prețul de eschiamare 240 fl. pe un an.

Terminul de licitațiune în 26. Iulie (7. August) a. c. înainte de amezii la 10 oare.

3. În *Silagiu* a II-a sesiune parohială vîcantă constatătoare din 30. jugere de pămînt.

Prețul de eschiamare 300 fl. pe un an.

Terminul de licitațiune în 29. Iulie (10. August) a. c. dup' amezii la 4 oare.

4. În *Scăiuș* sesiunea parohială redusă, constatătoare din 32 de jugere de pămînt.

Prețul de eschiamare 120 fl. pe un an.

Terminul de licitațiune în 29. Iulie (10. August) a. c. dup' amezii la 4. oare.

Mai departe se publică licitațiune și pentru esarendarea pe trei ani economici: 1890/1., 1891/2. și 1892/3. a complexului de 127. jugere de pămînt din hotarul comunei Lighed ce l-au lăsat ca fundațiune în Domnul fericitul Simion Nicolaeviciu.

Prețul de eschiamare 1270 fl. pe un an.

Terminul de licitațiune în 29. Iulie (10. August) a. c. dup' amezii la 4 oare.

Condițiunile de esarendare se pot vedea în Nr. 23. dela 10/22. Iunie a. c. al „Foaiei diecesane“ și se vor publica în fața locului cu ocaziunea ținerii licitațiunii.

Publicațiunea de față va avea a se aduce la cunosciința poporului prin onorații preoți de două ori după oaltă în zi de duminică seau serbătoare în bisericile din comunele, unde se află sesiunile parohiale și respective pămîntul fundațiunii lui Nicolaeviciu, ce se esarendază, precum și în bisericile din comunele învecinate; apoi preoțiimea va da deslucirile și informațiunile de lipsă la cei ce doresc a participa la licitațiune.

În fine preoțiimea primesce însărcinarea ca să întrevină și la antistiile comunale ca și acestea să publice licitațiunea în comună cu doba.

Caransebeș, în 11. Iulie 1890.

Consistoriul diecesan
gr. or. român.

PARTEA NEOFICIOASĂ.

Bibliografie.

Compediu de meteorologie de dr. *A. P. Alexi*, profesor la gimnasiul românesc din Năsăud, nordul Transilvaniei.

Acesta este titlul unei cărți apărute de curînd din tipografia „Teohar Alexi“ din Brașov, într'un volum de 177. pagine, cu 4 stampe (19. figurî de aparate meteorologice).

Credem a face un serviciu publicului, dacă ne vom ocupa puțin de această lucrare științifică, mai cu seamă de cînd aproape națiunea întreagă nu se ocupă decît cu politica militaută și pentru-că, precum observă și autorul, acest compediu este unicul în literatura noastră științifică scris în mod didactic.

Cei ce se interesează și urmăresc cu atențiune mișcările literare și cu deosebire puținele mișcări științifice ce le fac frații de peste munți, vor fi cunoscând pe autor și din alte scrieri și vor fi știind că pe lângă aceea, că este specialist consumat al științei *Banaticae* și zelos explorator al Florei Transilvane, se ocupă de mult și cu studiul meteorologiei.

La adunarea generală a „Asociațiunii Transilvane din 1881, ținută în Deș, a înaintat un tractat ce se termină cu propunerea, ca asociațiunea să se ocupe cu întemeierea de observatoare sau stațiuni meteorologice, mai ales pe unde sunt gimnasilor sau alte școli românești, care tractat s'a publicat în „Transilvania“, organul Asociațiunii din acel an. De și propunerile sale n'au fost luate în considerațiune, cu toate, astea d. dr. Alexi, în dorul de a contribui la această frumoasă știință, atât de trebuincioasă, a întemeiat singur un observatoriu meteorologic, alipindul pe lângă gimnasiul superior din Năsăud, la care face și astăzi regulat observațiuni precise de trei ori pe zi. — Resultatele de pe anii 1884. 1885. 1886. 1887. și 1888. se află publicate în raportul gimnasiului din Năsăud pe anul 1887—1888.

Am făcut această digresiune dela darea de seamă ce mi-am propus, pentru-că știu că la noi sunt puțini, cari se interesează de așa lucrări și pentru că în genere mișcările științifice sunt puțin băgate în seamă și mai puțin sprijinite, de unde urmează că pe terenul științific stăm foarte rău și ne lipsesc ori-ce încurajare.

Înainte de a mă ocupa mai d'aproape de această lucrare, cred că e folositoriu să dau în resumat conținutul compendiului în chestiune, ca cititorul să fie singur în stare de a-și formula judecata sa.

Lucrarea se împarte în două părți:

Partea I. este intitulată: *Însemnătatea, dezvoltarea istorică și foloasele practice ale meteorologiei.*

În această parte ne introduce autorul în știința meteorologică arătând greutățile, ce le-a întâmpinat și le întâmpină această știință precum și problema ce o are; ne face apoi o scurtă dar interesantă schiță istorică, din care se vede, că prin secolul trecut erau numai sporadice încercările de a face studii meteorologice și că numai pe la jumătatea secolului nostru a început a progresa această știință.

Face apoi o oglindă despre rețelele de observatoare meteorologice, dând și aci istoricul lor deosebit la fiecare stat. Așa ne descrie organizarea meteorologică din următoarele 16. state: Austria, Ungaria, România, Germania, Olanda, Marea-Britanie și Irlanda, Rusia, Belgia, Danimarca, Elveția, Norvegia, Suedia, Franca, Italia, Portugalia și Statele-Unite din America.

Într'un capitol mai lung face istoricul dezvoltării științei meteorologice prin congrese, conferințe și comitete meteorologice internaționale.

Partea II. este intitulată: „Elementele meteorologice și îndrumările pentru facerea observațiunilor meteorologice“.

În această parte tractează despre aerul atmosferic, despre măsurarea presiunii atmosferice prin „barometre“,

calcularea reducățiunilor barometrice, despre căldura aerului și măsurarea ei și diferitele variațiuni de căldură atmosferică. — Istoricul termometrelor. — Termometrele maximal și minimal, pentru măsurarea temperaturii pământului, a temperaturii izvoarelor, a riurilor și a mărilor. Despre instalarea termometrelor.

Despre Hydrometeore și diferitele Hygrometre și Bychrometre, toate instrumente menite pentru determinarea umedității din aerul atmosferic. — Variațiunea umedității peste zi, peste an și din diferitele ținuturi.

Despre rouă, brumă, neguri, nori, ploaie, neaună, grindină, măzărliche. Măsurarea hydrometeorelor căzute cu ajutorul Pluviometrului (udometrului); măsurarea evaporațiunii prin Evaporimetru și a apei infiltrate în pământ cu ajutorul Lysimetrului.

Pe urmă despre vânturi, cauza și speciile vânturilor. Furtune, uragane. — Direcția vânturilor. Girueta. Intensitatea vânturilor (Anemometru). După-ce descrie toate acestea mai amintesc scurt despre alte fenomene de mai puțină importanță; precum: Curcubeul, Halo de soare și de lună, ceață, chiciură, ozonul etc.

După-ce ne face cunoscuți cu elementele meteorologice, cu instrumentele și instalarea lor, vine în capitolul de pe urmă și dă îndemnări practice atât la facerea de observațiuni dela toate elementele meteorologice cât și la calcularea observațiunilor făcute, tratând element cu element și ilustrând cu exemple, ca să fie mai bine pricepute acele îndemnări. Trebuie să se mai adaugă că, pentru o mai bună pricepere în deosebii la instalarea instrumentelor și la calcularea datelor adunate, și-a ilustrat cartea cu 19. figuri litografiate.

Mai înainte de a-mi exprima modesta părere asupra valorii și a folosului celui mare al acestei cărți, va fi bine să ne întoarcem puțin la partea istorică în care se tratează despre rețeaua de stațiuni meteorologice în România.

După-ce ne descrie autorul întemeierea și organizarea rețelei de stațiuni meteorologice, vine a ne propune cum s'ar învinge acele greutăți, cari împiedică nu numai înmulțirea de stațiuni, dar în deosebii facerea de observări meteorologice. Propunerile dlui autor merită să fie luate în considerațiune și bine studiate de cei competenți, ba merită chiar să fie discutate la noi cât se poate de mult.

Iată acele propuneri din vorbă în vorbă:

„Între obiectele de învățământ, meteorologia să fie „ca studiu obligatoriu, din care să fie îndatorați să depună „examen toți candidații de profesori și de institutori.

„Spre scopul acesta, atât universitățile cât și școlile „lele normale (institutele pedagogice), să fie provăzute cu „catedră din meteorologie pe lângă care să fie instalate „și observatoare pentru a-se putea iniția elevii în practică „cu facerea de observări, cu calcularea acestora etc.

„Pentru profesorii de științele naturale dela licee „și gimnasilor, precum și pentru profesorii dela școlile „normale de institutori și învățători, să fie împreună cu „serviciul lor de școală și obligațiunea de a face observări „meteorologice, pentru cari să li-se asigureze remunerațiuni „deosebite.

Să analizăm puțin propunerile dlui autor.

D. autor propune, ca serviciul meteorologic să se organizeze, fiind pus în legătură cu școale. Nu ne spune motivele acestei păreri, ci ne lasă a le ghici și sunt ușor de ghicit.

Dacă voim ca studiile meteorologice, ce se fac în o țară, să urmărească scopul ca să fie de folos pentru acea țară precum și pentru știință, se cer următoarele condițiuni:

1. Ca stațiunile, unde se fac astfel de observațiuni, să fie cât se poate de dese, cu deosebire în ținuturi cu deosebită însemnătate pentru climă, precum: în regiuni muntoase, în apropierea mării etc.

2. Ca observările să se facă fără întrerupere cu toată regularitatea la timpul precis de 3. ori pe zi.

Să presupunem că statul se va îngriji pentru organizarea unei rețele de observatoare cât de dese, lucrul de competență este facerea regulată a observațiilor precise. Ca cine-va să facă în fie-care zi observațiile precise de 3 ori pe zi la fie-care oară hotărâtă, să compună tabelele pentru observatoriul central, să facă calculele necesare, — nu este lucru ușor și mai cu seamă această muncă să se facă în mod gratuit. Mulțumită dlui director al institutului, că de facerea tabelelor lunare și calcularea lor ne-a dispensat, trimițând institutului telegrafic în fie-care zi la 8. oare a. m., numai observațiile făcute de 3. ori pe zi.

Din această cauză se află puțin iubitori de aceasta știință, cari să se însăreze de bună voie cu astfel de muncă în mod gratuit și chiar dacă se află, cari se primească aceasta sarcină, dela un timp, se satură și așa observările se întrerup și studiile începute sufer prin aceasta mare pagubă. Aceste neajunsuri sau simțit în toate statele mult mai înaintate ca noi în cultură, unde se găsește la îndemână oameni chiar și la sate, înzestrați cu acea cultură și iubire ce o reclamă acest studiu.

Mai la fie-care congres internațional meteorologic s'au ivit plângeri asupra acestei împrejurări și s'au ținut discursuri, s'au făcut propuneri cum să se remedieze acest rău.

Dacă aceasta se întâmplă în state înaintate în cultură, este lesne de înțeles că la noi se poate întâmpla și mai des.

Dacă dorim, și trebuie să dorim, să avem o rețea meteorologică bună, trebuie să îngrijim să avem nu numai observatoare dese, ci se avem și bărbați înzestrați cu cunoștințele trebuincioase la toate stațiunile meteorologice, conștiințoși și obligați a face observațiile precise cu toată regularitatea. A cere acest serviciu important, tot gratuit, cred că nu mai merge.

De aceea sunt de părere, a se împreuna acest serviciu cu vre-o funcțiune publică și mi se pare că nici o funcțiune nu este mai potrivită decât cea propusă de autor adică: funcțiunea legată de personalul didactic.

La părerea autorului, îmi permit a mai adăuga și propria mea părere, adică: acest serviciu s'ar putea încredința și oficiilor telegrafice, mai cu seamă că la serviciul telegrafic toată ziua și chiar noaptea serviciul este aproape permanent, cu condițiune, ca fie-care funcționarul telegrafo-

postal să fie obligat a se înzestra cu cunoștințele necesarii, ca să poată face observațiile precise, la oarele determinate, când este de serviciu, să subscrie fie-care observațiile făcute de dânsii, ca să se poată controla, ceea-ce a fost neglijat la facerea observațiilor.

Dacă se vor admite aceste propuneri, urmează ca în viitoriu să se prevadă în programele școalelor, propunerea studiului meteorologic și la examenul de admitere în corpul didactic s'au telegrafic și noțiunile necesarii de studiul meteorologiei, dacă nu mai mult, cel puțin de o cam dată relativ la facerea observațiilor necesarii în proporțiune cu dezvoltarea stațiunilor meteorologice locale.

Consiliul general al instrucțiunii publice s'a ocupat anul acesta cu alcătuirea programelor cursului primariu și al școalelor normale, unde nu se pomenesce nimic de acest important studiu al meteorologiei, recomandăm și rugăm pr d. director al institutului meteorologic ca să intervină și să stăruiască în interesul acestei propuneri către dl ministru al instrucțiunii publice ca, cu ocaziunea reorganizării învățământului, să țină compt de această propunere, prin care s'ar aduce foloase nespuse de mari și pentru țară și pentru știința meteorologică.

Trecând la apăsarea opului, publicat mai sus în estras, nu pot decât să-l recomand tuturor oamenilor ce se interesează sau au dorința de a cunoaște mai de aproape această tineră știință și cu deosebire aceluia, cari au primit onorifică sarcină de a face observații meteorologice în vre-o stațiune meteorologică din țară, sau cari vor dori a se însăreza de aci înainte cu îndeplinirea acestui serviciu atât de onorific. Sunt convins că aceasta carte va face fie-cărui cel mai bun serviciu, va servi, de o adevărată călăuză, atât la instalarea de observatoare meteorologice, cât și la îndeplinirea serviciului, adică la facerea observațiilor și la calcularea acestora.

Termin această mică dare de seamă cu dorința ca teama dlui autor din prefață, să nu se realizeze. Autorul să teme că din cele 100. exemplare ce a tipărit, nu se vor vinde nici jumătate. Eu sper că acele 50. exemplare, nu vor ajunge nici pentru observatoarele meteorologice deja întemeiate la noi și doresc din inimă, ca autorul să se vadă silit a scoate a doua ediție mai dezvoltată ca aceasta, îngrijind a adăuga la dânsa și toate tabelele de calculări atât de trebuincioase. — Cartea constă 1 fl. 60 cr. v. a.

N. Droc Barcianu,

Dirigintele stațiunii meteorologice
din Giurgiu.

Raportul general

al consistoriului arhidieceșan, ca senat episcopesc despre
activitatea sa în decursul anului 1889.

Nr. 2177. Epit.

Senatul episcopesc a ținut în decursul anului 49. ședințe, dintre cari 40 ordinare și 9 extraordinare. În resortul acestui senat s'au prezentat la protocolul de esbite 2638. acte, dintre cari s'au rezolvit în ședințe 2170., pe cale presidială 246. acte, ear 222. au ramas cu 1. Ianuarie 1890. neresolvite, și anume 212. rațiocinii dela singura-

ticele comune bisericesci, și 10. acte de diferită natură. Din restanțele rămase cu finea anului 1888. de 427. acte s'au rezolvit în decursul anului 1889. toate afară de două cauze, adică rațiunile comunei bisericesci Mercurea și ale comunei bisericesci Brașov-Scheiu pe anul 1885., ear din restanțele cu 31. Decembrie 1889. s'au rezolvit până azi toate afară de patru cauze și anume: rațiunile comunei Brașov-Scheiu pe anul 1886., rațiunile gimnasiului din Brașov pe anul 1887/8., și două cauze privitoare la administrarea averii în comunele Poiana lângă Mercurea și Proștea în protopresviteratul Agnitei.

Activitatea acestui senat, după natura lucrului, a fost îndreptată cu deosebire asupra corectei și raționalei administrării și manipulării a averii archidieceșane din centru și din singuraticile comune bisericesci.

I.

1. Ce privește administrarea și manipularea averii archidieceșane din centru, constatăm: că aceea a urmat și în anul acesta în consonanță cu dispozițiunile regulamentului sinodal din anul 1877.

2. Spre a avea venerabilul sinod o iconă despre economiile, ce a'au făcut față cu bugetul anului 1888, care a expirat numai la 30. Iunie 1889., ne luăm voie a prezenta următorii conșpect:

Numele fondurilor și fundațiilor	Sau proiectat pentru capitalizare		Sau capitalizat în faptă		Sau capitalizat mai mult decât s'au proiectat	
	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
a) fondul general administrativ	5407	89	7518	83	2110	94
b) Rudolfin	2567	75	2756	40	188	65
c) seminarului andreian	5229	68	13205	41	7975	73
d) catedralei	6155	22	6359	95	204	73
e) tipografiei archidieceșane	437	62	1082	35	644	73
f) bisericilor	989	20	1063	28	74	08
g) școlarii	556	53	585	46	28	93
h) fundațiunea Moga	951	06	1009	92	58	86
i) Franțisc Josefina	952	90	1048	77	95	87
k) Pantaziană	4258	65	4303	39	44	74
l) Petroviu	22	42	24	42	2	—
m) Cologea	104	98	129	94	24	96
n) Andronic	1902	21	2401	88	499	97
Suma	29536	11	41490	00	11853	89

Se observează a) că prisosul de 7875 fl. 83 cr. la fondul seminarului provine mai cu seamă din economia

făcută la internat, de când alimentarea elevilor s'a luat în regia proprie a consistoriului, apoi în acest prisos se cuprinde și quota pentru amortisirea împrumutului la zidirea noului seminar; b) că la fundațiunea Șaguna se află cu finea anului 1889. o sumă disponibilă de 23,723 fl. 31 cr.; c) preste tot sporirea aceasta a economiilor s'a cauzat în parte și prin urcarea chiriilor la casele archidieceșane, urmată în decursul timpului, precum și prin împregiurarea, că în cassă nu s'au ținut sume mai mari ca 1000 fl. în bani gata pentru acoperirea trebuințelor curente, ci, până la efectuarea investirii în efecte publice, banii s'au depus în casa de păstrare, ca să nu rămână nici un moment nefructificați.

3. Sumele de bani gata s'au investit și în anul 1889. în scrisuri fonciare de ale institutelor private de credit și economii și anume:

a) în scrisuri fonciare cu 5% interese dela institutul „Albina“ suma de	35,000 fl.
b) dela casa de păstrare din Sibiu (Hermannstädter Sparkassa) cu 5% interese cu 6% premii	40,000 fl.
c) dela institutul din Sibiu numit „Hermannstädter Bodencredit-Anstalt“	9,500 fl.
	<u>în total 84,500 fl.</u>

Împrumut la privați s'a dat numai suma de 300 fl., ear a investi o parte din averea archidieceșane și în realități mai mari (moșii), consistoriul n'a avut ocaziune nici în decursul acestui an.

4. Prioritățile drumului ferat ungar oriental din 1869. și ale drumului ferat transilvan I. din 1867. cu 5% în argint în decursul anului 1889. s'au convertit din partea statului în alte hârtii sub titlu: „împrumutul drumului ferat de stat“ cu 4½% libere de contribuțiune. Consistoriul, având astfel de priorități în valoare nominală de 185,600 fl. în urma conșlului din ședința plenară dela 22. Maiu 1889. Nr. 3778. Plen. a vindut aceste priorități după cursul zilei, și în locul lor a cumpărat scrisuri fonciare dela institutul „Albina“ și dela casa de păstrare din Sibiu. Actele privitoare la această operațiune se află la registratura V. 444. 1889.

5. În averea fondurilor și fundațiilor archidieceșane se aflau și scrisuri fonciare dela institutul „Galizischer Bodencredit“ din Cracovia cu 6% interese în preț de 28,300 fl. Aceste hârtii s'au cumpărat între anii 1882 — 1883. după cursul de atunci cu 102 fl. 50 cr. și 102 fl. Cursul lor însă au început a scădea dela 1885. succesive până la 90 fl. Această scădere era cauzată prin devaluarea băncii galițiane rustice, carea a redus interesele scrisurilor sale fonciare dela 6 la 3%, prin care reducere capitalul investit la banca rustică a devenit în curs dela 100 la 50 fl. Banca aceasta rustică stă în legătură cu institutul „Galizischer Bodencredit“ din Cracovia, și așa devenită și scrisurile fonciare ale acestui institut în nesigurantă, din care cauză proprietarii lor începură ale vinde la bursă în sume considerabile, care împrejurare trase după sine scăderea cursului lor. De aceea la propunerea senatului episcopesc consistoriul în ședința plenară dela 4. Decembrie 1889. sub Nrul 7808. Plen. a decis: ca

scrisurile fonciare galițiane din Cracovia se se vindă cât mai curând și în locul lor se se cumpere scrisuri fonciare dela institutele de băni din Sibiu sau rentă ungară. Operațiunea aceasta s'a efectuat la începutul anului curent, și actele respective se pot vedea la registratura V. 933. 1889.

6. Cu privire la taxa sidoxială s'au făcut reprezentațiune la ministrul pentru statorirea cifrei exacte a pretensiunii erariului față cu fondul general administrativ, a stabilirei listei contribuabililor, și a încasării regulate din partea organelor finanțare ale statului.

7. Cu privire la raționimiile tipografiei archidieceșane pe anii 1884., 1885., 1886. și 1887. urmează raport separat.

8. Din partea organelor administrative finanțare ale statului s'au prescris încă în anul 1888. pentru toate fondurile și fundațiunile archidieceșane plățirea de equivalent, fără de a se lua privire la menițiunea lor. Contra acestei măsurii nedrepte s'a luat recurs la tribunalul reg. finanțiar din Budapesta, în urma căruia s'a eliberat până acuma dela solvirea equivalentului fundațiunile: Francisc-Iosefină, Cologea și Peiovițiu, ear în privința celorlalte fonduri și fundațiuni n'a urmat până astăzi rezoluțiunea tribunalului reg. finanțiar.

II.

Trecând acum la starea financiară a singuraticilor comune bisericesci, la administrarea și manipularea averilor lor și preste tot la starea, în care se represintă singuraticile comune din punct de vedere al unei economii bune și raționale, ne permitem a raporta următoarele:

1. Mai multe comune bisericesci au început a-și investi averea în realități, și astfel a și-o asigura în modul cel mai rațional. Astfel în decursul anului au cumpărat realități comunele: Avrig, Cosna, Libotin, Bratei, Covasna, Câmpuri-Surduc, Marcoș, Leschia, Jimborul-Mare, Mihălțiu, Nadoșa-Română. Vidra Medie, Murș-Sângeorgiu, Ferihaz, Luța, Ciubanca, Suciul de jos, Copalnic, Drăguș, Coveș, Nasna, Meșendorf, Poiana Mărului, Sebeș și Roșia lângă Sibiu. Contractele de cumpărare au fost așternute și aprobate de consistoriu.

2. În mai multe comune s'a sporit averea bisericescă prin donațiuni și fundațiuni făcute parte de particulari, parte de corporațiuni. Așa între altele numim aci comunele: Almașul-Mare, Berința, Boz, Călnic, Fofeldea, Gârbou, Hondol și Măhăesci, în cari s'a înmulțit averea prin donațiuni. Apoi fericitul în Domnul, fostul protopresviter al tractului Murș-Oșorheiului, Partenin Trombitașu de Bethlen, a făcut o fundațiune de 4000 fl. pentru biserică din Murș-Oșorhei spre scopul ameliorării dotațiunei parochului și a cantorului de acolo, și a predat-o, fiind fondatorul încă în viață, în administrarea consistoriului; fundațiunea aceasta representă astăzi un capital de 4100 fl. 45 cr. Parochul din Beriu Samuil Popovițiu pe lângă donațiunea de 1000 fl. făcută în anul 1888. pe seama bisericii de acolo, a mai făcut și în anul acesta alte două fundațiuni câte de 1000 fl. în favorul bisericii și pentru spriginirea meseriașilor săraci din comună.

3. Porțiuni canonice s'au cumpărat din budgetul fondului Rudolfin pe anul 1889. în parochiile Chichișiu, Mușin, Abuș, Esc, Elöpatok, ear pentru parochia Bobalna s'a votat spre acest scop 300 fl.

4. Zidiri de biserică nouă s'au terminat în Măniereu și Bundorf, apoi s'au aprobat planuri pentru zidiri de biserică în Certegiul superior, în Ormeniș și Bêrsău, în Cerișor s'au renoit biserică; ear pentru zidiri de școli nouă corespunzătoare s'au luat dispozițiunile de lipsă în comuna Olpret; în Draos și Rîpa-superioară s'au terminat edificiile școlare, și s'au aprobat planurile pentru zidiri de școli în Mediaș, Cosna și B.-Prund.

5. În cauza rescumpărării regaliilor s'a emis din partea consistoriului cerculariu general sub Nrul 2624. Epit. din 1889. și în casuri singuraticice s'au dat și îndrumări speciale.

6. În afacerea comasării hotarelor consistoriul n'a întrelăsat a da îndrumările necesari la singuraticile comune după cum s'a arătat necesitatea.

7. Starea raționimilor averilor bisericesci și școlari din archidieceșă se vede din conspectul de sub ¹/₁₀, ear a diferitelor fonduri și fundațiuni administrate de comune bisericesci ce nu cad în cadrul celor dintăiu, din conspectul de sub ²/₁₀.

8. În fine din tabloul alăturat sub ³/₁₀. compus pe baza datelor disponibile se poate convinge venerabilul sinod și despre starea materială a comunelor noastre bisericesci din archidieceșă.

Pușcă nouă.

În numărul 26. al foaiei noastre am adus notița despre invențiunea unei puști fără de pulbere. Eacă ce zice jurnalul „Le Temps“ despre această invenție:

Di Paul Giffard a prezentat camerei de comerț din Saint-Etienne o adevărată minune a armăturii, o pușcă de vânătoare, în care pulberile și amorsa (capsa) sunt supimate și înlocuite cu o picătură de un liquid volatil, care căzând într-o cameră închisă, la spatele proiectilului sau încărcăturii de plumb, desvoaltă volatilându-se o intensiune foarte mare și prin urmare forța de proiecțiune.

Liquidul este un gas liquefact. El este conținut într-o cartușă de oțel provăzută cu o supapă (ventil) de scăpare regulată printr'un ochitoriu. Apăsându-se trăgaciul, supapa se deschide și arma se descarcă. Cartușă conține 100. grame de liquid. A treia parte dintr'un gram este de ajuns pentru a desvolta forța de proiecțiune într-o armă de vânătoare, s'au într'una cu tirul redus. Aceeași cartușă poate dar servi pentru a se trage trei sute de lovituri. După fie-care lovitură se introduce pe părății țevii încărcătura de plumb sau glonțul. Se poate ușor înțelege, că cu un mecanism cu repetiție s'ar putea aduce mereu înaintea camerei de volatilizare o serie neîntreruptă de încărcături sau proiectile. Cu o asemenea armă temerea, că ea se se încălzească, nu poate se existe. Tragerea, departe de a încălzi țevă, o răcesce, condensarea gasului absorbind caloricul ambiant (din pregiur), cum se întâmplă cu amoniacul în aparatele de fabricat înghețată.

Apoi lucru în adevăr extraordinariu, gasul liquefact, revenind în starea-i primitivă, nu se volatilizează imediat. Proiectilul la început este chiar împins foarte încet în interiorul țevii și nu-și dobândește iuțeala întreagă decât în momentul eșirii sale. Astfeliu că forța de proiecțiune este întrebuințată la maximum și nu este de temut nici un pericol din presiunile violente și instantanee pe păreții armei.

Detunătura se poate compara cu sgomotul ce-l produce destuparea unei sticle cu șampanie.

Este un pognet sec, care se perde imediat. Că nu produce nici flacări, nici fum, abia mai e nevoie să o spunem. Firesce că arma nu se sgudue deloc.

Liquidul, volatilizându-se, respândește o odoare plăcută. Este o mare deosebire între această armă și pulberile fără fum austriac, care în anul trecut asfixiă (înecă, năduși) pe nisce trăgători în executarea unui foc repede.

Compoziția gasului liquefact, ne afirmă dl Paul Giffard, buneii voințe căruia datorim toate aceste amănunte asupra invențiunii sale, nu este cunoscută prin analiză. Ea este variabilă după rezultatele ce se obțin. Ceea-ce poate face să se creadă în apropiata ei aplicare și la armele noastre de războiu este, că forța de proiecțiune poate fi mărită în nisce proporțiuni foarte mari prin adunarea unui nou element cunoscut în efectele lui și că prețul gasului liquefact este nefsemnat. Cel puțin trebuie să admitem, că modelele de carabină Giffard de 8. 10. și 12. milimetri vor fi nisce foarte bune arme de instrucțiune în corpurile de trupă, unde tragerile vor putea fi înmulțite fără mare cheltneală.

În condițiile, în care ea se presentă, invențiunea dlui Paul Giffard, trebuie să recunoaștem, este foarte importantă. Ilustrul savant a binemeritat dar înalta recompensă, care i-a acordat-o camera de comerț, din Saint-Etienne, premiul Excoffier de 10.000 fr. și o medalie de aur. Și dacă succesul invențiunii sale se va afirma și estinde la armele de războiu, el va fi bine meritat dreptul la cele mai înalte recompense naționale.

În curând se vor face experiențe chiar la Paris, în fața unui public competent, cu diferite arme de vânătoare și de tragere construite după novele date. După câte-va zile dar nu va mai fi cu puțință să se tăgăduască, că balistica modernă a dat preste o rivală foarte de temut.

Avis!

Având în vedere, că adunarea generală a reuniunii învățătorilor români din diecesa noastră se va ținea în anul acesta în Caransebeș la 9/21. August și zilele următoare, dd. învățători și toți cari, cercetând această adunare, doresc a reflecta la cortel liber și a participa la masa comună, ce se va da cu acea ocaziune, sânt poțitiți a se insinua la subscrisul președinte cel mult până la 4/16. August a. c. spre a se putea lua dispozițiunile necesare.

Domnii învățători sânt cu totdeadinsul rugați a se insinua până la terminul prefipt, căci la dincontră comi-

tetul arangiatoriu nu se poate însărcina cu încortelarea. Caransebeș, în 21. Iulie 1890.

Pentru comitetul arangiatoriu:

Andrefu Ghidiu m. p.,
ppresviter, ca președinte.

Nicolau Velcu m. p.
învățătoriu, ca notariu.

Programul

de primire al reuniunii învățătorilor rom. din diecesa Caransebeșului și al festivităților ce se vor arangia cu ocaziunea adunării generale a aceleia.

Mercuri în 8/20. August.

La 2 oare după amiază comitetul arangiatoriu în corpore va primi membrii reuniunii la gară, și va conduce până la institutul diecesan, eară de aci comisiunea de încortelare va conduce pe fie-carele la cortelul destinat. La 8 oare seara va fi convenire colegială în grădina otelului „Pomul verde“.

Joi în 9/21. August.

La 9 oare dimineața se va ținea servit divin în biserică catedrală, la care membrii reuniunii vor participa în corpore.

După aceasta urmează deschiderea adunării generale, conform programei reuniunii învățătorilor, în sala comunității de avere.

La 1 oară masă comună. După masă excursinne în Teiuș.

La 8 oare concert dat de reuniunea rom. de cântări, apoi petrecere cu joc.

Vineri în 10/22. August.

Continuarea ședințelor după programa reuniunii și încheierea lor.

Caransebeș, la 9/21. Iulie 1890.

Comitetul arangiatoriu.

Anunț.

Subscrisul comitet arangiatoriu constituit în 29. Iunie a. c. are onoare a face cunoscut onor. public român, că adunarea generală pentru sporirea fondului teatrului român, în conformitate cu decisiunea adunării generale de an — estimp se va ținea în opidul nostru Orșova în 24. August a. c. st. n. și în zilele următoare.

Despre ceea-ce când avem onoare a Ve avisa, totodată ne rugăm, ca respectivii Domni participanți, încă de timpuriu să avizeze presidiul, ca astfeliu comitetul se aibă timp destul pentru încortelarea dlor, pentru-că altcum nu vom putea satisface dorințelor onoraților participanți. Notăm în fine, că programul se va publica mai târziu.

Însinuările și ofertele marinimoase sânt a se adresa presidiului.

Orșova, la 20. Iulie 1890.

Petru Calciunariu,
președinte.

T. Hențu.
secretariu.

Membrii în comitet:

Ignat Andrea, Mihail Băiaș, Nicolae Băiaș, Simion Brânzeiu, Iuliu Cătrușcă, Nicolae Costanicu, Paul Dănescu,

Alesandru Gogoltan, George Ghelmezîu, Teodor Ioanovicîu, Dr. I. Popovicîu, Emilian Popovicîu, Mihail Săbău, Nicolae Stoica, George Theodor, Iosif Paica, Stefan Vior, Paul Ioanovicîu, Nicolae Mohora sen. George Ioanovicîu, Nicolau Mohora jun., Dimitrie R. Iovanovicîu, Lazar Ioanovicîu, Stefan Lujanovicîu, Dimitrie Nicolovicîu, Lazar Nicolovicîu, St. Iosiphovicîu.

Varietăți.

Hymen. D. *Dimitrie Nicolovicîu*, comerciant și mare proprietariu din Orșova s'a cununat în Dumineca trecută cu Dșoara *Melania* fiica Doamnei veduve *Iulia Brancovicîu* din Caransebeș. Poftim însurătorilor vieată fericită și îndelungă.

Credință. Absolutul teolog *George Popa* s'a încredințat cu amabila dșoară *Silvia*, fiica învățătorului Ioan Capeț din Greovaț. Felicitările noastre!

Nr. 1875

Licitațiune cu ofert.

Pentru repararea și adaptarea parterului, apoi ridicarea unui etagiu la casa diecesană Nr. 478. din Caransebeș, se va ținea licitațiune cu ofert la 18/30. Iulie 1890.

Prețul de eschiamare este 16.182 fl. 33 cr. și anume:

1. Lucrul de zidariu	5500 fl. 18 cr.
2. " " lemniariu	6763 " 31 "
3. " " măsariu	891 " 74 "
4. " " lăcătariu	1613 " 70 "
5. " " vâpsitoriu	153 " 41 "
6. " " sticlariu	127 " 28 "
7. " " tinicheriu	1117 " 21 "
8. " " petrariu	15 " 60 "

Se observează aci, că în prețurile acestea este cuprins și prețul materialului de lipsă.

La ofert are a se alătura și vadiul de 10% în sumă de 1618 fl. 33 cr. în bani gata, obligațiunii de stat sau altfelu de hârtii de valoare capabile de cautiune. Actele și condițiunile de licitațiune se pot vedea în toată ziua dela 9—12 oare în cancelaria diecesană.

Caransebeș, în 6/18. Iulie 1890. [26] 2—2

Consistoriul diecesan
gr. or. român.

Edict.

Deoarece sentința venerabilului Consistoriu diecesan din Caransebeș, din 8. Februarie 1890. Nr. 105. în a doua instanță, adusă în procesul divorțial al lui *Teodor Feier* din *Comorisce* ca actor în contra soției sale *Sofia Feier* născută *Lațco*, nu s'au putut publica din cauza ubicăciunii necunoscute, așa: în vederea §§-lor 96. 97. și 115. din regulamentul pentru procedura judecătorească se publică *inctei* pe calea edictală următoarea

Sentință:

Se aprobă sentința scaunului protopresviteral al Vârșetului, adusă în 17. Septemvrie 1887. din motivele cuprinse în ea, însă cu adausul, că deslegarea căsătoriei se face *din vina inctei*.

Sentința se va privi de întrată în valoare, deacă până în restimpul de 45. de zile din partea inctei nu se va însinua apelație.

Din ședința scaunului protopresviteral gr. or. rom. al Vârșetului ținută în 19. Aprilie 1890. [23] 1—3

Ioan Popovicîu, m. p.
protopresviter.

Mihaïu Juica, m. p.
notartu.

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării ven. Consistoriu diecesan al Caransebeșului dto 25. Maîn 1890. Nr. 1385. E. se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea și acoperirea cu aramă a turnului bisericeii gr. or. din Ciuta, lângă Caransebeș, cu prețul de esclamare 998 fl. 44 cr. v. a. specificat în preliminarul de spese, ce se poate vedea dinpreună cu planul și alte specificațiunii la oficiul parochial din Ciuta.

Licitațiunea se va ținea *Duminecă în 29. Iulie (10. August) 1890.* la casa comunală la 11. oare anteridiane în Ciuta.

Întreprinzătorii probați și onestii, cari doresc a primi lucrarea, sânt invitați a se presenta la ziua amintită în fața locului având înainte de licitațiune a depune un vadiu de 10% din prețul esclamării în bani gata la mâna episcopiei parochiale.

Resultatul licitațiunei întră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea ven. Consistoriu diecesan.

Ciuta din ședința comitetului parochial ținută la 1. Iulie 1890. [25] 2—3

Nicolae Mihaescu,
președintele comit. parochial.

Pavel Segercian,
notariul comit. parochial.

În conțelerege cu protopresviterul tractual *A. Ghidiu*.

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării venerabilului Consistoriu diecesan din 4. Iunie 1890. Nr. 1447. B. se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericeii din Fârdea, ppviteratul Făgetului, cu prețul esclamării de 3028 fl. 55 cr. Licitațiunea se va ținea *Duminecă în 22. Iulie (3. August) a. c. la 9. oare a. m.* în școala confesională din Fârdea.

Întreprinzătorii sânt poftiți a se presenta pe numita zi în comună, unde li-se vor face cunoscute condițiunile lucrării și la începutul licitațiunei vor depune vadiul de 10% în bani, care vadiu — în cazul primireii lucrului — va rămânea depus în lada bisericeii, până după colaudare.

Planul și specificațiunec speselor referitoare la renovare se pot vedea în totdeauna la președintele comitetului parochial.

Fârdea, din ședința comitetului parochial ținută la 8. Iulie 1890. [27] 1—2

Porfiriu Petrovicîu,
președintele comit. parochial.

Petriciu Logojan,
notariul comitetului parochial.

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericeassă gr. or. rom. din Săn-Mihaïu, pe basa decisului ven. Consistoriu diecesan din 25. Maîn a. c. prin aceasta escrie *licitațiune minuendă* pentru renovarea acoperemântului dela turnul bisericeii, cu prețul de esclamare 296 fl. v. a.

Licitațiunea se va ținea la 22. Iulie (3. August) a. c. în comuna Săn-Mihaïu în locul destinat de comitetul parochial la oara 11. înainte de ameazi.

La licitațiune pot lua parte numai cei-ce vor depune vadiul de 10% din prețul de esclamare în bani gata, care sumă se va păstra în lada bisericeii până după colaudarea lucrării terminate.

Resultatul licitațiunii intră în putere de drept pentru comuna bisericăscă după aprobarea lui din partea ven. Consistoriu, eară pentru întreprinzetori îndată la subscrierea contractului.

Specificatiunea de spese și măsurii se poate vedea în ziua de licitare la oficiul parochial al numitei biserici, *Sân-Mihailu*, din ședința comitetului parochial ținută la 1. Iulie 1890. [22] 2-3

Petru Popoviciu,
președintele comit. parochial.

Pantelie Dajdia,
notariul comit. parochial.

Nr. 184 ex 1890.

CONCURS.

În conformitate cu decisiul Venerabilului Consistoriu diecesan din 2 Iunie 1890. Nr. 593. B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III. pe lângă neputinciosul preot Florea Cioloca din *Tirnova* protopresviteratul Caransebeșului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele: jumătate din toate venitele parochiei cari sânt:

1. O sesiune și jumătate de pământ în complex de 45 de jug. cu un venit curat de 170 fl. v. a.
2. Birul parochial în naturale, care face la an 66 fl. 25 cr.
3. Venitul stolar dela botezuri, cununii și înmormântări, care face în calcul mediu 105 fl. v. a.
4. Venitul dela un estravelan parochial în sumă de 18 fl. v. a.
5. Alte venite accidentali în sumă de 45 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post sânt poftiți a-și trimite recursele lor, instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parochii până la termenul indigiat, la on. oficiu protopresviteral în Caransebeș.

Tirnova, din ședința extraordinară a comitetului parochial ținută la 17. Iunie 1890.

[24] 2-3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual *Andreiu Ghidiu*.

CONCURS.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan de dtó 2. Iunie 1890. Nrul 1306. se escrie concurs cu termen de recurgere de 30. de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“, pentru întregirea postului de capelan pelângă neputinciosul paroch George Plóie în parochia de clasa a II-a din comuna *Tolvația*, protopresviteratul Ciacovei, comitatul Torontal.

Emolumentele acestui post de capelan sânt a treia parte ($\frac{1}{3}$) din:

1. O sesiune parochială.
2. Stola și birul usuat.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a-și substerne recursele conform statutului organic bis. și regulamentului parochial — adresate comitetului parochial —, la oficiul protopresviteral gr. or. rom. al Ciacovei.

Recurentii sânt poftiți a se presenta în vre-o Duminică seau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și cuvântare.

Tolvația, în 29. Iunie 1890.

[21] 2-3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Aureliu Drăgan*, administrator protopresviteral.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățoare la școala de fete gr. or. rom. din *Voivodinți*, protopresviteratul *Vârșetului*, comitatul Timiș, cu termenul de recurgere 30. de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sânt:

1. În bani gata 300 fl.
2. Pentru conferințe 10 fl.
3. Pentru scripturistică 4 fl.
4. 16. Metri de volum de lemne în natură.
5. Cortel liber.

Doritoarele de a ocupa acest post au a-și trimite recursele instruate conform statutului organic și adresate comitetului parochial, Prea Onoratului Domn protopresviter *Ioan Popoviciu* în *Mércina* via *Varadia*.

Voivodinți, în 25. Iunie 1890.

[19] 3-3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Popoviciu*, protopresviter.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învățoresc la școala confesinoală gr. or. din *Coșteiu*, protopresviteratul *Făgetului*, comitatul Căraș-Severin, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 150 fl. v. a.
2. 31 de hectolitre cucuruz în boabe în natură.
3. Pentru scripturistică 2 fl.
4. Pentru conferințe 5 fl.
5. Pentru servitoriul școalei 8 fl.
6. 32 de metri de volum de lemne în natură.
7. Locuință liberă în edificiul școalei cu 1 juger de grădină.
8. Dela fiecare înmormântare unde va fi chemat 20 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursele provăzute cu documentele prescise și adresate comitetului parochial din *Coșteiu* la oficiul protopresviteral gr. or. român al *Făgetului* până la termenul deschis.

Alesul învățatoriu este îndatorat a duce scripturistica în comitetul și sinodul parochial.

Coșteiu, în 24. Iunie 1890.

[20] 3-3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* m. p., protopresviter tractual.

Nr. 188. 1890.

CONCURS.

În conformitate cu decisiul Venerabilului Consistoriu diecesan din 2. Iunie 1890. Nr. 1262. B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa III. pe lângă neputinciosul preot *Martin Gogoasă* din *Rugi* protopresbiteratul Caransebeșului cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumentele sânt: a treia parte din toate venitele parochiei cari sânt:

1. Sesiunea parochială de 32 jugere cu un venit curat anual de 120 fl.
2. Birul parochial în naturalii câte 20 litre cucuruz dela fie-care număr de casă în valoare de 165 fl.
3. Stola dela boteze, cununii și înmormântări câte 1 fl. de număr care face suma de 150 fl.
4. Alte venite accidentale în suma de 25 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post sânt poftiți a-și trimite recursele instruate conform statut. organic și regulamentului pentru parochii până la termenul indigiat la Prea on. oficiu protopresviteral în Caransebeș.

Rugi, din ședința comitetului parochial ținută în 17/29 Iunie 1890.

[21] 3-3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresviterul tractual *Andreiu Ghidiu*.

